

जिल्ला विकास समिति बझाङको
आ.ब २०७२/०७३ को दोश्रो चौमासिक

सम्पन्न क्रियाकलापहरूको सार्वजनिक सुनुवाई कार्यक्रमको प्रतिवेदन

पृष्ठभूमी

सेवा प्रदायक निकाय र नागरिकहरूका बीचमा दोहोरो सम्वाद स्थापित गर्ने र त्यस्तो सम्वादबाट जनतालाई देश विकासको प्रक्रियामा रचनात्मक प्रतिनिधित्व गराई पारदर्शिताको माध्यमद्वारा नागरिकहरूको विकास निर्माण कार्य र सेवाप्रवाहलाई गुणस्तरीय र प्रभावकारी बनाई जिम्मेवारीको संस्कार बसाउन गरिने सार्वजनिक सुनुवाई कार्यलाई व्यवस्थित गर्ने स्थानीय निकाय सार्वजनिक सुनुवाई कार्यविधि, २०६७ अनुसार कार्यक्रम संचालन भएको थियो। जिल्ला पशुसेवा र कृषि तथा खाद्य सुरक्षा आयोजना ले उक्त कार्यक्रममा सेवाप्रदायकनिकाय र आम नागरिक तथा उपभोक्ता सेवा ग्राही बीच दोहोरो सम्वाद भएको थियो।

स्थानीय निकाय तथा विषयगत कार्यालयहरूको सार्वजनिक सुनुवाई कार्य विधि २०६७ ले निर्देशित गरे अनुसार सरकारी, गैर सरकारी, र उपभोक्ता तथा विभिन्न क्षेत्रमा भएका काम कारवाही र योजनाहरूलाई सरोकारवाला निकाय र नागरिकहरूका बीचमा दोहोरो संवाद स्थापित गर्ने र त्यस्तो संवादबाट जनतालाई देश विकासको प्रक्रियामा रचनात्मक प्रतिनिधित्व गराई पारदर्शिताको माध्यमद्वारा जिल्ला कृषि विकास कार्यालय र सेवा प्रवाहलाई गुणस्तरीय र प्रभावकारी बनाई जिम्मेवारीको संस्कार बसाउन, सार्वजनिक सुनुवाई गर्न आवश्यक ठानी जिल्ला विकास समितिको कार्यालयबाट आ.ब २०७२/७३ मा विनियोजित योजनाहरूको कार्यलाई सबै समुदाय भाग स्पष्ट पार्न र आएका गुनासाहरू संकलन गरी आगामी दिनमा सुधार्नु पर्ने कुराहरूलाई अझ व्यवस्थि गर्दै लैजान जिल्ला विकास समितिको कार्यालयले फागुन ३० गते सार्वजनिक सुनुवाई सम्पन्न भएको थियो।

उद्देश्य :

सार्वजनिक सुनुवाई कार्यक्रम संचालनका लागि निम्नानुसारका उद्देश्यहरू तय गरिएका थिए।

जिल्ला विकास समितिको कार्यालय वाट जिल्लामा विभिन्न खालका योजना विनियोजित गरे अनुसार जनताले के कस्ता सेवा, सुविधा विकास पाए भन्ने विषयमा र कार्यालयको काम प्रभावकारी बनाई जनताको गुनासो सुन्न कार्यालयले गरेको कामको पारदर्शी गरि सार्वजनिक गरी त्यस्ता विषयका सम्बन्धमा सार्वजनिक धलोमा सेवाग्राही नागरिकहरूले उठाएका प्रश्नहरूमा स्पष्टता ल्याउने र नागरिकबाट रचनात्मक सुझावलाई ग्रहण गरी जिम्मेवार संस्कार बसाउन गरिने सार्वजनिक सुनुवाई प्रक्रियालाई मार्ग दर्शन गर्नु यस सार्वजनिक सुनुवाईको मुल उद्देश्य रहेको छ।

१.१ जिल्ला विकास समिति तथा विषयगत कार्यालयले संचालन गर्ने विकास योजनाहरूबाट समाजले लिनसक्ने अधिकाधिक लाभको सुनिश्चितताको लागि सम्पादित कार्यहरू सरोकारवालाबाट लेखाजोखा हुने पढाँतिको स्थापना गर्ने,

दर्ता नं. २२८५
मिति: ०५/२/१९७२

१.२ सार्वजनिक परीक्षण (Public Audit) प्रणाली अवलम्बन गर्न सार्वजनिक निकायहरूलाई मार्गदर्शन गर्ने,

१.३ सार्वजनिक परीक्षण प्रक्रियालाई स्पष्ट, पारदर्शी तथा व्यवस्थित गर्ने,

१.४ जिल्ला विकास समिति तथा विषयगत कार्यालय बाट सम्पादन हुने सार्वजनिक परीक्षण प्रकृत्यामा एकरूपता ल्याउने ।

कार्यक्रम आयोजना स्थल : जिल्ला विकास समिति हल

कार्यक्रम संचालन गरिएको समयावधि (घण्टा /मिनेटमा) : ४.३० घण्टा

कार्यक्रम आयोजना गरिएको मिति र समय : २०७२ फागुन ३० गते दिउसो ११ बजे देखि ३.३० बजे सम्म ।

सहजिकरण : विरेन्द्र बहादुर खड्का, शैलेन्द्र रोकाया

जम्मा सहभागी संख्या :

कार्यक्रमका संचालित प्रक्रिया

- क) अध्यक्षता ग्रहण तथा कार्यक्रम शुरु भएको घोषणा भएको थियो
- ख) कार्यक्रमको उद्देश्य माथि प्रकाश पारेको
- ग) आचार सहिताबारे जानकारी गराएको
- घ) सार्वजनिक सेवा प्रवाहबारे संक्षिप्त जानकारी दिएको
- ङ) नागरिक प्रतिवेदन पत्र सम्बन्धी प्रतिवेदन प्रस्तुत भएको
- च) बहिर्गमन अभिमत सम्बन्धी प्रतिवेदन प्रस्तुत भएको थियो
- ड) सहभागीहरूबाट तोकिएको विषयमा लिखित तथा मौखिक प्रश्नहरू संकलन भएको
- ज) स्थानीय निकायका जिम्मेवार पदाधिकारीहरूले स्पष्ट पारेको
- झ) स्पष्टता पछि थप जिज्ञासाको आह्वान गरेको
- ञ) सम्बन्धित पदाधिकारीबाट थप जिज्ञासामा स्पष्टता ल्याउने प्रयास गरेको
- ट) समापन मन्तव्य, धन्यवाद ज्ञापन र कार्यक्रम विसर्जन भएको

सार्वजनिक सुनुवाइ कार्यक्रममा सहभागिता तथा संचालन प्रक्रिया

कार्यक्रम संचालन : विरेन्द्र बहादुर खड्का

अध्यक्षता ग्रहण : नि. स्थानीय विकास अधिकारी सुर्य प्रसाद गौतम

अतिथी : राजनितिक दल, सेवा प्रदायक निकायका प्रमुख तथा प्रतिनिधिहरू उपभोक्ता समितिका पदाधिकारी, पत्रकार, उपस्थित आम जनसमुदाय

कार्यक्रमको उद्देश्य पार्ने र सार्वजनिक सेवा प्रवाह बारे जानकारी दिने सूर्या गौतम ले माथि प्रकाश पनुं भएको थियो ।

- कार्यक्रमको आचारसहिता बारे जानकारी गराउने कार्यक्रमका सहजकर्ता विरेन्द्र व. खड्का सहभागीहरूबाट तोकिएको विषयमा लिखित एवं मौखिक प्रश्नहरू संकलन गर्ने कार्य शैलेन्द्र रोकाया

- प्रश्न वा जिज्ञासाहरूको स्पष्ट जवाफ दिन सम्बन्धित कार्यालय वा सेवा केन्द्र कर्मचारी र इलाका इन्चार्ज बाटै भएको थियो ।
- स्पष्टतापछि थप जिज्ञासाहरूको आवाहन गरी थप जिज्ञासाको जवाफ सम्बन्धित कार्यालय प्रमुखहरूबाट दिई भइ रहेका कमी कमजोरीहरूलाई आगामी दिनमा सुधारने प्रतिबद्धता गरेको छ ।
- कार्यक्रमको समापनको लागि फोलोर हस्तान्तरण गरियो
- सार्वजनिक सुनुवाइ कार्यक्रममा उठेका कुरालाई साराशमा पुनर्ताजकिय गरी अरु निकायले पनि सार्वजनिक सुनुवाइ गर्नु पर्ने आभास गरी कार्यक्रमको समापनको लागि अध्यक्षलाई अनुरोध गरियो ।
- धन्यवाद ज्ञापन सहित कार्यक्रमको समापन सार्वजनिक सुनुवाइको जिल्ला कृषि कार्यालय प्रमुख बाट भएको थियो ।
- कार्यक्रमको सहजिकरण शैलेन्द्र रोकाया , विरेन्द्र खड्का ।

सार्वजनिक सुनुवाइ कार्यक्रम संचालनमा प्रस्तुत आचारसंहिताहरू

१. सहभागीहरूले प्रश्न वा जिज्ञासा राख्नका लागि हात उठाउनु पर्नेछ ।
  २. सहभागीहरूले प्रश्न वा सुझाव के राख्ने पहिले नै स्पष्ट गर्नुपर्नेछ ।
  ३. सहजकर्ताले प्रश्न वा जिज्ञासा राख्नका लागि संकेत गरेपछि मात्र नाम सहित प्रश्न राख्नु पर्नेछ ।
  ४. सेवाग्राहीहरू वा सहभागीहरू धेरैलाई प्रश्न गर्ने समय दिनु पर्ने भएकाले बुदागत रुपमा छोटकरीमा प्रश्न वा जिज्ञासा राख्नु पर्नेछ ।
  ५. सहजकर्ताले प्रश्न वा जिज्ञासा राख्ने समय सकेको संकेत गरेपछि तत्काल प्रश्न सोध्ने कार्य रोक्नु पर्नेछ ।
  ६. आफु भन्दा पहिलेका प्रश्नकर्ताले राखेका प्रश्न नदोहोर्न्याइ राख्नु पर्नेछ ।
  ७. चित्त नबुझेमा सहजकर्ताबाट थप समयको अनुमति लिएर प्रश्न राख्नु पर्नेछ ।
  ८. प्रश्नहरू राख्दा कसैलाई लाग्दछन् वा पूवाग्रही र असलिल शब्दहरू प्रयोग गर्न पाइने छैन
  ९. कसैबाट सुनुवाईलाई विधोल्ने प्रयास गर्नेमा सबै सहभागी मिलेर सालिन्तापूर्वक समाधान गर्न पहल गर्नु पर्नेछ । र विषयान्तर हुनबाट सबै सहभागी सचेत हुनुपर्नेछ ।
- माथिका आचारसंहिता प्राय जसो पालन भएका थिए ।

जिल्ला विकास समितिको कार्यालय बन्नाइको सार्वजनिक सुनुवाइ कार्यक्रममा उठेका प्रश्न, जिज्ञासा र गुनासाहरू

१. सार्वजनिक सुनुवाई वर्षको विषयतग कार्यालयले पनि संचालन गर्नु पर्ने ।
२. जिल्ला विकास समितिमा काम गर्ने न सकेर विकास रकम फ्रिज गयो भन्ने छन हो
३. आगामी दिनमा समयमै रकम निकास गर्न जिल्ला विकासको कार्यालयले के पहल चालेको छ ?
४. जिल्ला शिक्षा कार्यालयले विद्यालयको अनुगमन समयमै किन गर्दैन ?
५. जिल्ला विकास र अन्य विकास कार्यालय बाट संचालन हुने कार्यक्रम वारे अनधिज्ञ हुनु कसको कमजोरी हो ?

६ शिक्षा कार्यालयले विद्यालयको भवन निर्माण गर्दा स्टामेट अनुसार निर्माण गराउन लगाउनु आवश्यक छ ?

७ कार्यालय बाट संचालन हुने सबै योजनाको होरिड बोर्डराख्न लगाउनु सिटि जनरिपॉट काडलाई आगामी दिन प्रभाव कारी बनाइनु पर्छ ?

८ उपावले समुदायको हित भन्दा कार्यालयका कर्मचारीको सुविधामा बढि केन्द्र हुने गरेको आरोप छ नि ?

९ जल स्रोत परियोजनाका कर्मचारीले पीवागडि गाविसको खाति गाउँमा निर्माण गरेको विधुतमा परियोजनाको कमजोरिले बन्द भयो को हो ?

१० गाविस सचिव र प्राविधिक गाविसमा नबस्ने सदरमुकाम चैनपुर बस्ने गरेका छन टुला योजना कि टुकाइयो ?

सार्वजनिक सुनुवाईमा उठेका प्रश्न, जिज्ञासा गुनासो र उत्तर :

प्रश्न, जिज्ञासा वा सुभाब कर्ताको नाम वन र ठेगान	सहभागीको प्रश्न, गुनासो र सुभाब	जवाफ दिने पदाधिकारीको नाम वर र ठेगान	जवाफको छोटकरी ब्यहोरा
रमेश केसि	योजना बाट प्राविधिकले पैसा मारने गरेको छ भन्ने छानि पैसा लिए पछि गुण स्थरिय काम हुन्छ र ?	लेखा अधिकृत शेर ब. विष्ट प्राविधि नृप राज जोशी	कुनै पनि योजना बाट कसै प्राविधिकले एक पैसा मागेको प्रमाणीत भए कानुनि कारवाहि भोकन तयार छु भुटो आरोप लगाउन पाई दैन । योजना गुणस्थर बनाउन प्राविधिक संगै उपभोक्ताको पनि जिमेवारी हो ।
राजेन्द्र सिंह	गाविस सचिव र प्राविधिक गाविसमा छैन कहाँ बस्ने गछैन ? उपाव को रकम हिनामिना कर्मचारीले गर्ने गरेको जनता संग पुगेको छैन भन्ने छानि ?	लेखा अधिकृत शेर ब. विष्ट	गाविस नबस्ने सचिवलाई स्पष्टि करण साधिएको छ प्राविधिको बारेमा मन्त्रालयमा परिपत्र गरिएको छ । मेरो विचारमा ठिक छ । समुदायमा तालिम, पोषण सुधार कार्याक्रम गरिएको छ । केहि कमजोरी काम गर्दा भएको छ ।
चन्द्र सिंह	योजना किन टुकाईयो जिडिबुडि पहुँच मार्गको काम अधुरै किन भयो ?	नि.स्थनिय विकास अधिकारी सूर्य प्रसाद गौतम लेखा अधिकृत शेर बहादुर विष्ट	आवश्यकतालाई परिचाहन गरिएको छ । सरकारी नितिनियमको उल्घन भएको छैन । सबै योजनाको अनुगमन गरिएको छ । जिडिसले निर्शात र शशत्रु अनुदान वितरण गछे जिडिस परिषदको निर्णय अनुसार भएको छ ।

पत्रकार राजेन्द्र सिंह	योजना किन अघाडम सम्झौता गरिन्छन्? जलस्रोतले पौवागडीमा काम गर्दा गलत निहेत गरेको छ? सिटिजन रिपोर्ट काडको पालना गरियोस ।	नि. स्थानिय विकास अधिकारी ,	सिटिजन रिपोर्ट काडको अझै प्रभावकारी रूपले प्रयोग गरिने छ । सेवा प्रवाहमा अझै प्रभावकारी गरिने छ । सवै योजना होइन केहिमा हिलाई भएको छ । कति पय योजना मन्तलाय बाटै हिलाई आउने गर्छन । सेवाग्राहि पनि समयमा आउनु पर्छ । काममा लाप्रवाहि गनु हुदैन । सुचना प्रचार स्थानिय रेडिया बाट पनि गरिएको छ । पौवागडिको सवै जिम्मा विधुत बनाउने काम जलस्रोतको होईन हामीले १ लाख सहयोग गरेको हो ।
------------------------	--	-----------------------------	--

उपलब्धिहरु

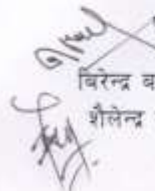
- १ सेवाग्राहीहरुले योजनाको बाँडफाडको स्रोत र काम भए नभएको बुझ्ने मौका पाएको ।
- २ जिविस बाट वितरण गरेका योजनाहरुको व्यापक छलफल भएको ।
- ३ कार्यक्रममा सहभागीहरुबाट सभ्य र शिष्ट भाषामा प्रश्न र सुझाव राखेको ।
- ४ सम्बन्धि निकायहरुबाट कमी कमजोरी हुने गरेको महसुस भएको र आगामी दिनमा सुधार प्रतिबद्धता गरेको ।
- ५ जिल्ला विकास समिति र अन्य विकास कार्यालले गरेको आ.व. ०७२/०७३ को चारे जानकारी भएको

चुनौतीहरु

- ख) विषय वस्तु भन्दा बाहिरका कुराहरु विकास संग जोडिएर आउनु
- घ) कार्यक्रममा अपेक्षा गरे अनुसारको सेवाग्राहीहरुको उपस्थितिमा कमी हुनु ।

निष्कर्ष

समुदायको विकासका लागि हरेक नागरिकको सकारात्मक सोचको विकास हुन जरुरी छ । विकास निर्माणमा राज्य, सरकार र नागरिकको उत्तिकै भूमिका र सहयोग हुनपर्ने हुन्छ । त्यसका लागि सरकार र नागरिक बीचको सम्बन्ध, समन्वय र सहकार्य पनि आवश्यक हुन्छ । सरकारले नागरिकको जीवनस्तर माथि उकास्नका लागि वितरण गरेका योजनाहरुको गुणस्तर कायम राख्न सार्वजनिक सुनुवाइको पनि महत्वपूर्ण भूमिका रहेने गर्दछ । त्यसै अनुरूप नेपाल सरकारले सार्वजनिक सुनुवाइ कार्यविधि २०६७ जारी गरिएको छ । सार्वजनिक सुनुवाइले सम्बन्धीत निकायको उत्तरदायित्व, सरोकारवाला निकाय र उपभोक्ताहरुको जिम्मेवारीलाई समेत बोध गराइएको छ ।

 प्रतिवेदक
 बरेन्द्र बहादुर खड्का
 शैलेन्द्र शंकाय